

Hned za (1267-Nov) totiž snadno identifikujeme třeba vydavatele „Nos Otakarus dei gracia Boemie Rex Dux Austrie et Styrie ac Marchio Moravie ...“ jako „My Otakar, z boží milosti král Český, vévoda Rakouský a Štýrský někdy markrabě Moravský ...“, za (1278-Aug) je listina římského krále Rudolfa Habsburského, vydaná krátce po bitvě na Moravském poli a na odkazu (1281-Sep) najdeme společně dokument téhož „Actum Znoym“, listinu královny Kunhuty „Datum in castro Gradec“ a biskupa Theodorika „Datum Modericz“. Za modřickou (1305-Dec) pak pražskou listinu krále Václava III. dokonce v češtině. Že **při pobytech biskupů se také v Modřicích „děly dějiny“** snad nejlépe dokládá odkaz (1291-Dec). Král Václav II. v únoru v Brně potvrzuje privilegia Jevíčku, královna Kunhuta v Praze Pohořelicím a olomoucký biskup Dětrich „Theodoricus“ v prosinci v Modřicích píše, že viděl originální nepoškozené listiny králů Václava I. a Přemysla Otakara o privilegích kláštera Tišnovského, nechal je přepsat pod vlastní pečeti a dokonce „**napomíná královskou výsost, aby kráčela ve šlépějích svých prarodičů a o tato práva pečovala ...**“ - takže nejen nákupy v Olympii ...

současný pohled na barokně přestavěný kostel sv. Gotharda

zbytky mohutné věže splývající se záp. průčelím románského kostela

Autorské a redakční zpracování
Čevela - mim.cemotel.cz/historie, foto Hájek
spolupráce a foto Rudolf Procházka
překlad z citací CDM a foto Petr Fiala
Vydává město Modřice, duben 2011
www.mesto-modrice.cz
Grafická úprava a tisk: Poring a.s.

Kam v Modřicích

Inspirační prospektová edice pro občany a návštěvníky města,
vyšlo jako samostatně oddělitelný dvojlíst ve Zpravodaji Modřice č. 4/2011

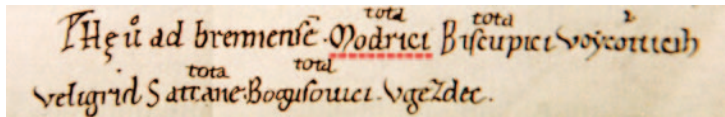
... za svědectvím 870 let psané historie

V Modřicích kromě nákupního a zábavního centra u bratislavské dálnice a průmyslových hal u vídeňské silnice přece už dál nic pozoruhodného z historie není ... ale přesto zkusíme pátrat. Poprvé se místní jméno „**Modřici**“, které nejspíš znamenalo „**ves lidí Modrových**“, vyskytuje v listině Olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka „**Henricus, episcopus Olomucensis**“ z roku **1141** (donedávna datované do r. 1131). Je uvedeno v soupisu majetku tehdy nejvýznamnějších kostelů na Moravě, které se nacházely na největších zemských hradech - Olomouc, Přerov, Spytihněv, Břeclav, Brno, Znojmo. U toho brněnského „**ad brennensem**“ je s poznámkou „**tota**“ tj. jako „celá ves“ na prvním místě před dalšími 12 jmény. Nedávné archeologické nálezy pohřebiště v místě dnešní ulice Havlíčkovy dokládají, že osada zde nepochybně existovala již nejméně o sto let dříve.

*Parohový předmět (délka asi 10 cm) z pohřebiště a slovanské osídlení
foto v pozadí stránky - 800 let staré kvádrkové zdivo původního románského kostela*

První písemnou zmínku lze vztáhnout k doloženému osídlení nedaleko od dnešního centra města východním směrem. Na katastru Modřic byly v té době snad současně určité 2, patrně dokonce 3 malé vesnice. Domky byly jednoprostorové s doškovou slaměnou střechou, s kúlovou (s košatinovým-proutěným výpletem a hliněným omazem) nebo srubovou konstrukcí a pecí či ohništěm v rohu. Nejspíš už většinou nebyly zahloubené v zemi a určitě ani v jejich základech zatím nebyl kámen - ten se teprve začínal používat především při stavbě hradů a kostelů. Jsme v oblasti s průběžně trvalým starým osídlením, ale teprve skoro na začátku známé historie. Nedávno (1125) zemřel první český kronikář - Kosmas a od r. 1140 vládně kníže Vladislav, který se po bojích s moravskými údělníky a křížových výpravách stane druhým českým králem (1158). Na Moravě jsou jen 3 kláštery (benediktini) - Rajhrad (1048), Hradištko u Olomouce (1078) a Třebíč (1109), které zatím shromažďují prostředky na své pozdější proslulé stavby.

První zmínka v listině biskupa Zdika z roku 1141

Za nějakou desítku let - počátkem 13. století je situace výrazně jiná. Skončila doba údělných knížat a vzniklo markrabství moravské (1182), olomoučtí biskupové se stali hlavní oporou české královské moci na Moravě a byla zahájena silná vlna kolonizace - především z Podunají. Je vysoce pravděpodobné, že současně s příchodem nových německých osadníků vznikl v Modřicích také původní románský kostel (kaplan Willehemus - 1222) a opevněný dvorec, který byl později označován jako „castrum“ hrad. Ten tvořil nejen středisko panství, ale především ve **13. a 14. století** sloužil jako **základna pro pobyty olomouckých biskupů na jižní Moravě v blízkosti markraběcího sídla**. Počátkem 15. stol. se však už většina jednání, týkajících se modřického lenního obvodu, odehrává v Brně a od roku 1590 do ukončení patrimoniální správy (1848) jsou Modřice již součástí biskupského panství Chřilice.

Preparace hrobů z 12. století na ul. Havlíčkova

Jednoduché románské kruhové okno

Po hradu před 700 lety, předpokládáném na mírném návrší jihozápadně vedle kostela, archeologové zatím nenašli žádné významné stopy a dobové dokumenty budou nejspíš někde v zaprášeném archívu ... nebo je to jinak? Lidé jsou zvědaví, většinou i pracovití a tak byl systematickým úsilím archivářů už v 19. století sestaven a vydán **Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae**. Tedy „Soubor listin a listů moravských“ od nejstarších dob po rok 1411, označovaný jako „Moravský diplomatár“, nebo zkratkou **CDM**. Je trochu smutné, že zatímco tato „bible“ pro historii Moravy vznikla více než 50 let před podobným dílem o Čechách, tak v současnosti pražské nakladatelství Academia ani za 10 let není schopno dokončit vydání Uměleckých památek Moravy a Slezska - jediné souhrnné odborné práce o téměř polovině našeho historického státu. Zato maximální uznání si zaslouží **Centrum medievistických studií** Akademie věd a Univerzity Karlovy, na jehož internetovém portále je volně zpřístupněno téměř 300 svazků edice k českým středověkým dějinám, kde samozřejmě těch asi **7 tisíc stran CDM** nemůže chybět. *A tak se díky technice 21. století můžeme na internetové adrese v tiráži vydat na virtuální procházku za svědectvím o dobách dávno minulých.*

Modřický kostel na výřezu z veduty Brna 1645 - 46 (Muzeum města Brna, foto Strnad)

Spolehlivým důkazem, že olomoučtí biskupové se svým dvorem v Modřicích skutečně pobývali, jednali a vydávali listiny, je uvedení označení „**Datum Moderiz**“ nebo podobně. Prvním překvapením je, že jich zde pod záhlavím „episcopus Olomucensis“ od roku 1228 do počátku 14. století bylo vydáno více než 60. Kromě toho je v CDM možno najít mnoho dalších listin - včetně té první z roku 1141(1131), ve kterých je o Modřicích zmínka. Na asi 20 listinách, vydaných ve zdejší rezidenci, je podepsán nejlivnější z biskupů - **Bruno ze Schauenburgu, rádce českých králů Václava I. a Přemysla Otakara II a svého času i místodržící Moravy**. Nemusíme zrovna umět latinsky - ze stránek s modřickými listinami často stačí zalistovat dále nebo zpět - a můžeme si vychutnávat historicky docela vzrušující zážitky.